

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM
KÖZGYŰJTEMÉNYI FŐOSZTÁLY

SZAKFELÜGYELETI ÉRTÉKELŐ LAP

Vizsgált intézmény neve: Marcali Múzeum

Vizsgálatot végző szakfelügyelő(k): dr. Végh Katalin (általános, történeti muzeológia), N. Kovács Zita (tudásátadás), Kothencz Kelemen (néprajzi muzeológia)

Validálást végző vezető szakfelügyelő(k):

Vizsgálati jegyzőkönyv(ek) száma: JK/25/0009, TM/25/0006, TA/25/0004, NM/25/0006

Vizsgálati időpont: 2025. május-június

Jelentés kelte: 2025. június 18.

	Működési engedélyben foglalt adatok	Tényleges adatok	Változás
Működési engedély száma, kiadás éve	TerM/46840-3/2018	ua.	-
A muzeális intézmény neve	Marcali Múzeum	ua.	-
A muzeális intézmény székhelye	8700 Marcali, Múzeum köz 2.	ua.	-
A muzeális intézmény alapításának éve	1972	ua.	-
A muzeális intézmény szakmai besorolása	területi múzeum	ua.	-
Gyűjtőköre (közérdekű muzeális kiállítóhely esetén szakterülete és állandó kiállításának témája)	történet, néprajz, régészet (lezárt)	ua.	-
Gyűjtőterülete	AO szerint: Balatonberény, Balatonkeresztúr, Balatonmárfürdő, Balatonszentgyörgy, Balatonúj-lak, Böhönye, Buzsák,	ua.	-

	Csákány, Csömend, Főnyed, Gadány, Hollád, Hosszúvíz, Kelevíz, Kéthely, Libickozma, Marcali, Mesztegnyő, Nagyszakácsi, Nemesdéd, Nemeskisfalud, Nemesvid, Nikla, Pusztakovácsi, Sávoly, Somogyfajsz, Somogy-sámson, Somogysimoni, Somogyszentpál, Somogyzsitfa, Szegerdő, Sze-nyér, Szőkedencs, Tapsony, Táská, Tikos, Várázsló, Vése, Vörs közigazgatási területe		
A kulturális javak tulajdonosa	Marcali Város Önk., Magyar Állam	ua.	-
A muzeális intézmény fenntartója	Marcali Város Önk.	ua.	-

Elérhetőségek:

- a muzeális intézmény központi elérhetősége (e-mail, weboldal) info@marcalimuzeum.hu, <https://marcalimuzeum.hu/>
- intézményvezető (e-mail, telefon): vidaktunde@gmail.com; 85/510-520, +36 20 585 0868
- kapcsolattartó (e-mail, telefon): vidaktunde@gmail.com; 85/510-520

Az intézmény elektronikus, vagyonőri szolgálathoz bekötött távfelügyeleti védelemmel ellátott. A kiállítótereket teremőri védelemmel is ellátják. Tűzvédelem biztosított.

A Marcali Múzeum a művelődési központtal közös épületben működik, amellyel rendkívül jó szakmai kapcsolatot ápolnak, az ingatlan állapota részben felújított, és folyamatosan keresik a forrásokat további korszerűsítésekre.

A Bernáth Aurél Galériát az 1930-as években épült Bauhaus stílusú villában alakították ki, amely 1982-től Marcali város tulajdona, és helyi védettséget élvez, 2024-ben korszerűsítették és rendezték újra a kiállítást. A névadó Bernáth Aurél festő, grafikus, művészpedagógus, Kossuth- és Munkácsy-díjas, érdemes és kiváló művész 1895-ben született Marcaliban. A szülőház helyén látogatható galéria megújult kiállítótereiben korszerű feliratok, infokommunikációs eszközök segítik a tájékozódást, erősítik a látogatói élményt. Múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozások kiváló színtere. Az intézményben 2 állandó (260 m²) és 1 időszakos (130 m²) kiállítótér áll rendelkezésre.

A *Mesterek és műhelyek* című állandó kiállítást L. Kapitány Orsolya és Imrő Judit rendezte 1999-ben. A tárlat az egykori marcali kisiparosok közül a képfestő, a cipész, a díszműkovács, a mézesbábos és a kötélgyártó mesterség eszközkészletét és késztermékeit mutatja be. A kiállítótér középpontjába helyezett vásári jelenet a két világháború közötti időszak hangulatát idézi fel, ahol a kézművesek és kereskedők portékájukat árúsítják.

A kiállítás az Emberi Erőforrások Minisztériumának pályázati támogatásából 2014-ben megújult. A kiállítási táblók magyar, angol, német és orosz nyelven olvashatóak. A tárlat leporellója az intézmény honlapján elérhető: <https://marcalimuzeum.hu/wp-content/uploads/2020/11/Mesterek-es-muhelyek-leporello.pdf>

A Berzsényi Dániel Városi Könyvtár épületének korszerűsítése miatt a Marcali Múzeum időszakos kiállítóterébe költözött a könyvtár, ezért jelenleg nincs időszakos kiállítás a múzeum épületében.

A múzeum gyűjtőterületén több állandó és időszakos kiállítás létrehozásában vett részt.

- Minden trófea egy önálló emlékmű (Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium, Somogyzsitfa)
- Historia Ecclesiae Marcaliensis (Marcali plébániatemplom)
- Az én iskolám egykor és ma (Marcali Berzsényi Dániel Gimnázium)
- Csapatemlékhely (Marcali Hivatásos Tűzoltóság)
- Balaton-Mária-Fürdő (Balatonmária-fürdő Helytörténeti Gyűjtemény)

A kiállítások megfelelő tartalmú és mennyiségű, többnyelvű (magyar, angol) feliratokkal ellátottak, önálló feldolgozásra és múzeumpedagógiai, múzeumandragógiai foglalkozásokra egyaránt alkalmasak.

Látogatói kérésre tárlatvezetést, múzeumpedagógiai foglalkozásokat biztosítanak. A tárlatvezetést a szakmuzeológusok végzik, a múzeumpedagógiai foglalkozásokat múzeumpedagógus végzi.

A néprajzi állandó kiállítás és az épülettörténeti kiállítás mellett jól felszerelt, korszerű elvárásoknak megfelelő múzeumpedagógiai tér áll a látogatók rendelkezésére. A kiállítóterekben és a foglalkoztatótérben a tudásátadást segítő eszközök, makettek, műtárgymásolatok rendelkezésre állnak, amelyeket rendszeresen használnak is.

A Marcaliban működő 5 óvodával, 3 általános iskolával és 2 középiskolával rendkívül jó kapcsolatot ápoló munkatársak a területi múzeum gyűjtőterületén, a teljes járás területén működő közoktatási intézményekkel, művelődési központokkal is szoros együttműködést alakítottak ki, rendszeres látogatói a múzeumi rendezvényeknek, évente kb. 120 csoport látogatja a foglalkozásokat. Rendszeresen kapcsolódnak a város közművelődési rendezvényeihez, városi sétákat, előadásokat, honismereti versenyeket tartanak. Támogatják a civil közösségek közművelődési szerveződési igényeit, évente több alkalommal szerveznek számukra az ünnepkörökhöz kapcsolódó programokat, ismeretterjesztő előadásokat.

Az intézmény közművelődési programjait a honlapon, socialmedia felületein és a helyi Tavi Televízióon keresztül hirdeti, a kommunikációt személyes kapcsolati hálójukon keresztül is segítik a munkatársak. A tárlatokat és a múzeumpedagógiai, közművelődési rendezvényeket a helyi lakosok és a turisták egyaránt szívesen látogatják.

Dr. Huszár Mihály történész szervezésében zajlik a Múzeumi Tudományos Esték című előadássorozat, amely a Marcali Múzeum gyűjteményein és kutatásain alapuló régészeti, néprajzi, helytörténeti tematikákat dolgoz fel. A programsorozat szervezésekor mindig figyelembe veszik a helyi igényeket: gyakran foglalkoznak családfakutatással, családtörténettel, politikatörténettel. Egy-egy tudományos este alkalmával a résztvevők száma jelentős: 40-80 fő.

A kiállításokhoz kapcsolódó múzeumpedagógiai kiadványsorozatok rendkívül kreatívak, tartalmasak. A látogatók, csoportok életkori sajátosságait figyelembe vevő munkafüzetek mindenki számára elérhetők.

Közművelődési és múzeumpedagógiai programjaikra az elmúlt 15 évben jelentős pályázati forrásokat nyertek, amelynek köszönhetően nemcsak az intézmény infrastrukturális korszerűsítései (múzeumpedagógiai foglalkoztatóterem kialakítása) történt meg, de korszerű eszközök, műtárgymásolatok beszerzésére is lehetőség nyílt, amellyel magas szakmai színvonalú foglalkozásokat valósítanak meg.

Az intézmény rendelkezik a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 42. § (4) b) pontja szerinti gyűjteménygyarapítási, nyilvántartási, revíziós és selejtezési tervvel.

A nyilvántartások vezetése a 20/2002. NKÖM rendeletnek megfelelő, szabályos. A nyilvántartásokat papír alapon vezetik, auditált számítógépes nyilvántartásuk nincs.

A múzeum az Emberi Erőforrások Minisztériuma által 2015-ben meghirdetett Muzeális intézmények szakmai támogatása program keretében olyan auditálható nyilvántartó programot (HunTéka) szerzett be, amely a digitalizálási folyamatot követően lehetővé teszi a múzeumi műtárgyakhoz való távoli hozzáférést. A

pályázati forrásból szerverszobát alakítottak ki, valamint beszerezték a múzeumi szerver-rendszerhez szükséges hardver elemeket, majd telepítették a Monguz Információtechnológiai Kft. által forgalmazott HunTéka közgyűjteményi rendszer moduljait.

Az intézmény rendelkezik külön kutatószobával, a külső kutatók fogadása és kiszolgálása megfelel a muzeális intézményekben folytatható kutatásról szóló 47/2001. (III. 27.) Korm. rendelet előírásainak. Az intézménynek van saját kutatási szabályzata (ikt. sz.: 108/2024.), amely azonban nincs a múzeumi honlapon közzétéve.

Az adatszolgáltatás (táblázat) szerint 5 raktárhelyiségük van összesen 330 m² területen, telítettségük 98%. A főépületben két raktárral rendelkezik az intézmény (45 m², illetve 55 m²), amelyek fűthetőek, a kevés ablakfelület pedig leárnyékolható. Légtisztító és páramentesítő készülékeket folyamatosan használnak. A hőmérséklet és páratartalom adatait rendszeresen mérik, és a raktárban elhelyezett készülékek adatait papír alapon naponta rögzítik.

A gyűjtemény egy részét Salgó polcokon dobozokban és savmentes papírba csomagolva tárolják. Bútorlapból készült, savmentes papírral bélelt textiltároló szekrényekben őrzik a textiliákat, emellett ruhatároló állványokat is használnak. A moly elleni védelemre nagy hangsúlyt fektetnek.

A raktári rend ki van alakítva, a tárgymozgatás eszközei rendelkezésre állnak.

Raktárfejlesztési cél hosszú távon a külső raktár áthelyezése a fenntartó által felajánlott korszerűbb épületbe. Előreláthatóan az intézmény a közeljövőben raktározási célra megkapja a fenntartójától – a múzeum közelében lévő – egykori gimnáziumi kollégium épületét. A műtárgyvédelmi szempontoknak való fokozatos megfeleléssel tervezik a műtárgyak elraktározását az épületben. Ezáltal a jelenlegi külső raktár (40 m²) felszámolásra kerülhet.

A múzeum létszáma: 1 fő történész, 1 fő néprajzos, 1 fő gyűjt. kezelő, 1 fő közműv. szakember, 1 fő műtárgyvédelmi szakember, 1 fő adatrögzítő alkalmazott (és 1 fő gazdasági szakember az önkormányzat alkalmazásában).

Az állományban lévő szakmai dolgozók végzettsége megfelel a muzeális intézmények működési engedélyéről szóló 376/2017. (XII.11.) kormányrendeletnek.

A múzeum megfelelő működtetéséhez megfelelő humán erőforrásra, szakemberekre van szükség. Az intézmény jelenleg ebben a tekintetben is megfelel a jogszabályi követelménynek. (A muzeális intézmények működési engedélyéről szóló 376/2017. (XII.11.) Korm. rendelet 5. § d) pontja előírja a területi múzeumok részére, hogy a gyűjtőkörébe tartozó szakáganként muzeológus, továbbá műtárgyvédelmi munkatárs és múzeumpedagógus munkakört létesítsen, amelyet a muzeális intézményekben foglalkoztatottak képzési követelményeire és jogviszonyára irányadó jogszabályokban meghatározott képzéssel rendelkező szakember töltsön be.)

A múzeum nyitvatartása megfelel a törvényi előírásoknak.

Múzeumpedagógia foglalkozásokat és közművelődési rendezvényeket a nyitvatartási időn túl is rendszeresen tartanak. Az intézmény honlapja jól áttekinthető, részletes információt nyújt a kiállításokról, azonban az aktuális rendezvények, programok bemutatásában a Facebook oldal relevánsabb, naprakészebb információkkal szolgál.

A múzeum rendelkezik azokkal az eszközzel, amely a feladatellátásához nélkülözhetetlenek, de ezen a területen – akár a munkaeszközöket, berendezéseket, műtárgyvédelemhez szükséges eszközöket tekintve – mindig van hová fejlődni.

Az intézményi dokumentumok rendelkezésre állnak. Az intézmény minden évben teljesíti statisztikai kötelezettségét.

A Marcali Múzeum a jól működő, a helyi közösségben aktív szerepet vállaló, a település kulturális bázisaként működő területi múzeumok példája. A területi múzeumokra jellemzően a helyi kulturális életben, a helyi identitás őrzésében, erősítésében fontos szerepet játszanak.

A sikerekhez, a színvonalas működéshez elengedhetetlen a munkatársak elkötelezettsége, munkabírása, és az intézményvezető aktivitása, rendszerszintű szerveztirányítása.

Pályázati tevékenységük aktív, a szűkös létszám ellenére is eredményes, ahogy az itt folyó szakmai munka is – a kiállítások, a nyilvántartás, a tudományos munka, az ismeretátadás valamint a műtárgyvédelem tekintetében egyaránt – megfelelő.

A múzeum állandó kiállításai mellett évente 3-4 tematikus időszak kiállítással dolgozza fel és mutatja be Marcali régészeti, helytörténeti, néprajzi örökségét. A múzeum saját kiállítóterein kívül a gyűjtőterületén működő helytörténeti gyűjtemények, közoktatási intézmények, civil közösségek szintereiben is rendszeresen rendez állandó és időszak kiállításokat. A Magyar Génius Programban rendezett új állandó kiállítás is a szakszerű, látogatóbarát, lokálpatrióta megújulás szakmai körökben is elismert, szép példája.

Közművelődési, múzeumpedagógiai programja szakmailag jól átgondolt, kifejezetten a gyűjteményekre épülő koncepcióval rendelkezik, amely értékes kiadványokkal, jól felszerelt és kiválóan használható múzeumpedagógiai foglalkoztatóteremmel, magasan képzett múzeumpedagógiai munkatárssal jól szolgálja a tudásátadás 21. századi igényeit.

Külön kiemelendő a honlap felülete, arculata. Könnyen kezelhető, részletes, adatgazdag, színes, érdekes és legfőképp napra pontosan aktuális.

Intézkedési javaslatok:

A muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatáról szóló 20/2002. (X. 4.) NKÖM rendelet alapján a gyűjtemény digitalizálása több (állományvédelmi, nyilvántartási, vagyonvédelmi és a kutathatósági) szempontból is fontos. Annak ellenére, hogy a Marcali Múzeum fontosnak tartja, hogy a digitalizált múzeumi műtárgyak a HunTéka elnevezésű adatbázisban elérhetőek legyenek, ez idáig nem valósult meg. Fontos, hogy a megkezdett digitalizációs munka tovább folytatódjon, és ezáltal a nagyobb arányú hozzáférhetőség biztosítva legyen.

A muzeális intézményekben folytatható kutatásról szóló 47/2001. (III. 27.) Kormányrendelet alapján a kutatási szabályzatot (ikt. sz.: 108/2024.) javasolt a múzeumi honlapon hozzáférhetővé tenni.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 42. § (2) b) pontja szerint javasolt a szabályzatok felülvizsgálata, és amennyiben ezek megtörténtek, a honlapon történő frissítésük. A honlapon több szabályzat, stratégia elérhető, ezek egy része több mint 5 éve került elfogadásra.

A Közgyűjteményi Főosztály a fenntartó és az intézményvezető mielőbbi intézkedését kéri a fenti hiányosságok felszámolása érdekében.

